

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

13.12.2012 № 769

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
13 лютого 2013 р.
за № 254/22786

**Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог до
утримання голубів**

Відповідно до статей 6 та 7 [Закону України “Про ветеринарну медицину”](#), [підпункту 7.80 підпункту 7 пункту 4 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України](#), затвердженого Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 500, **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Ветеринарно-санітарні вимоги до утримання голубів](#), що додаються.
2. Департаменту тваринництва (Гетья А.А.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності через шість місяців з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Сеня О.В.

Міністр	М.В. Присяжнюк
ПОГОДЖЕНО:	
Міністр екології та природних ресурсів України	Е.А. Ставицький
Віце-прем'єр-міністр України – Міністр охорони здоров'я України	Р. Богатирьова
Голова Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України	В.М. Горжесв
Голова Державної служби України	

з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва	М.Ю. Бродський
---	----------------

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України 13.12.2012 № 769
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 лютого 2013 р. за № 254/22786

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНІ ВИМОГИ

до утримання голубів

I. Загальні положення

1.1. Ці Вимоги є обов'язковими для юридичних та фізичних осіб, які утримують голубів (далі - особи, що утримують голубів), лікарів ветеринарної медицини, у тому числі державних інспекторів ветеринарної медицини та уповноважених лікарів ветеринарної медицини, які здійснюють функції державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду в межах їх повноважень.

1.2. Ці Вимоги розроблені відповідно до [Закону України “Про ветеринарну медицину”](#).

II. Загальні ветеринарно-санітарні вимоги

2.1. Приміщення для утримання голубів (далі - голубники) влаштовують в наявних будівлях або будують окремі будівлі на рівних і сухих майданчиках з твердим покриттям, пристосованим для механічного очищення від посліду і стійким до корозійної дії дезінфектантів. Відстань до найближчих будівель визначається власником земельної ділянки, на якій розташовано голубник, а у разі розміщення біля житлових будинків - відповідно до чинних будівельних норм.

2.2. Голубів незалежно від їх породи утримують тільки у приміщеннях, призначених для тривалого утримання птахів. Бажано будувати трисекційні голубники з окремим приміщенням для карантинування новоприбулих голубів. У племінний сезон у двох секціях розміщують батьківське поголів'я, а в третій - відсаджений молодняк 30-45-денного віку. В інші пори року голуби і голубки утримуються окремо в двох різних секціях, а одна секція залишається порожньою.

Відділення для карантинування має бути обладнаним дезінфекційним килимком та мати вхід з протилежного боку від входу в основні приміщення. Інвентар для прибирання і корми необхідно утримувати у герметично закритій тарі.

2.3. Голубник будують з будівельних матеріалів, які легко миються та дезінфікуються та повинні забезпечувати підтримку оптимальних умов мікроклімату усередині голубника. У зимовий період температура всередині приміщення повинна бути не нижче $+7^{\circ}\text{C}$ - $+8^{\circ}\text{C}$, а у літній - не вище $+20^{\circ}\text{C}$. Голубники також обладнують вентиляцією. Висота голубників повинна бути не менше 4 метрів.

2.4. Об'єм голубника повинен становити не менше 1 м^3 на одну пару голубів великих порід (м'ясні) та не менше $0,5\text{ м}^3$ для всіх інших порід. Висота усередині голубника повинна бути достатньою для вільного і безпечного пересування людини, висота підлоги над рівнем землі передбачається не нижче 25 см.

2.5. Голубники не можна обладнувати в приміщеннях з глинобитною підлогою, без суттєвої теплоізоляції і примусової вентиляції.

2.6. Утримання голубів у навісних голубниках під стріхою можливе лише, якщо молодняк після вильоту переводиться до більш пристосованого приміщення. Такий голубник може використовуватися лише в індивідуальних (садибних) житлових, садових та дачних будинках і має бути розрахований для утримання не більше ніж трьох пар голубів.

2.7. Приміщення, де утримуються голуби різних порід, повинні бути обладнані сітчастим вольєром з розміром вічка не більше ніж $1,5 \times 1,5$ см для запобігання залітання до голубника горобців. При розміщенні голубника у дворах багатопверхових будинків вся його територія повинна бути огорожена сіткою для запобігання випадковому потраплянню туди дітей. На вході на територію голубника встановлюють дезінфекційний килимок.

2.8. Голубник повинен бути обладнаний годівницями, вакуумними пластмасовими напувалками, закритими ємностями для мінеральної підкормки, гніздами (гіпсовими, пластмасовими або керамічними) та сідалами, закріпленими на стінах.

2.9. Вхід у голубник обладнують двома дверима: зовнішніми - суцільними, внутрішніми - решітчастими. Розміри дверей мають становити: за висотою - не менше 150 см, за шириною - не менше 55 см.

2.10. Площа вікон голубника повинна становити не менше 10% площі підлоги. Для запобігання протягам вікна і двері розташовують на одній або суміжних стінах.

2.11. Голубник повинен мати окремі господарські приміщення для зберігання кормів та мінеральних добавок, мийних та дезінфекційних засобів, інвентарю тощо.

2.12. Для тимчасового зберігання посліду голубники повинні бути забезпечені промаркованими закритими ємностями.

2.13. Підлогу голубника засипають тирсою, дерев'яною стружкою, піском, торфом тощо шаром завтовшки не більше 5 см, попередньо насипавши на підлогу гашене вапно із розрахунку $0,5\text{ кг}$ на 1 м^2 площі підлоги.

III. Вимоги до утримання голубів

3.1. Для профілактики захворювань серед голубів особи, що їх утримують, зобов'язані дотримуватися [Ветеринарно-санітарних вимог утримання птиці в особистих селянських господарствах](#), затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 19 грудня 2006 року № 100, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 січня 2007 року за № 42/13309 (із змінами), та цих Вимог.

3.2. Особи, що утримують голубів, повинні постійно стежити за станом їх здоров'я і при перших ознаках захворювання звертатися для встановлення діагнозу до державної установи ветеринарної медицини або до закладу ветеринарної медицини.

3.3. Особи, що утримують голубів, зобов'язані організувати захист голубів від занесення інфекції, а у випадку її виникнення - локалізувати та не допустити розповсюдження хвороби як у голубнику, зокрема через годівниці, напувалки, які можуть бути забруднені виділеннями та інфікованими збудниками інфекційних хвороб, так і за межі голубника.

3.4. Для контролю за епізоотичною ситуацією і в разі необхідності встановлення діагнозу серед поголів'я голубів здійснюють відбір проб (крові, посліду, клоакальних, трахеальних змивів тощо) з метою проведення лабораторних досліджень в лабораторіях ветеринарної медицини на вірусні та бактеріальні захворювання голубів (грип птиці, хвороба Ньюкасла, орнітоз, пастерельоз тощо). Відбір і доставка до лабораторій ветеринарної медицини для досліджень проб посліду можуть бути проведені особами, що утримують голубів, а проб іншого біоматеріалу - лікарем ветеринарної медицини.

Якщо в голубнику утримується невелика кількість голубів (від 40 до 60 голів), то проби для дослідження відбираються від усіх птахів.

Проби свіжого посліду можуть служити альтернативою клоакальним змивам, якщо вони не можуть бути відібрані від голубів.

Трахеальні, клоакальні змиви та сироватку крові доставляють до лабораторії ветеринарної медицини з дотриманням холодого режиму: негайне охолодження після відбору проб з використанням пакетів льоду або холодоелементів з гелю в термовалізах та транспортування протягом доби до лабораторії ветеринарної медицини.

Відібрані зразки при транспортуванні повинні асептично зберігатися при температурі не вище $+1^{\circ}\text{C}$ - $+4^{\circ}\text{C}$. Якщо транспортування біоматеріалу до лабораторії ветеринарної медицини триває більше доби з моменту відбирання зразків, їх заморожують.

Заморожені зразки біоматеріалів від птахів можна зберігати до двох діб при температурі до $+4^{\circ}\text{C}$ або до семи діб при температурі до $-18^{\circ}\text{C}\pm 2^{\circ}\text{C}$. Для більш тривалого зберігання їх заморожують при температурі -70°C .

Заморожена сироватка крові може зберігатись при температурі $+4^{\circ}\text{C}$ до п'яти діб, для більш тривалого зберігання її заморожують при температурі $-18^{\circ}\text{C}\pm 2^{\circ}\text{C}$.

Для проведення дослідження методом полімеразної ланцюгової реакції допускається зберігання відібраного матеріалу від птахів протягом доби при температурі від $+2^{\circ}\text{C}$ до $+8^{\circ}\text{C}$ або до семи діб при температурі $-18^{\circ}\text{C}\pm 2^{\circ}\text{C}$.

Відбір біоматеріалу для дослідження та транспортування його проводиться так само, як інфікованого матеріалу.

3.5. Голуби незалежно від породи в обов'язковому порядку вакцинуються проти параміксовірусної інфекції (хвороба Ньюкасла), віспи птиці і сальмонельозу відповідно до епізоотичної ситуації регіону. Вакцини, що використовуються для вакцинації голубів, повинні бути зареєстровані в Україні.

Після вакцинації обов'язковим є проведення контролю напруги імунітету, для чого до лабораторій ветеринарної медицини направляють проби сироватки крові в кількості: від зграй, що налічують до 100 голів, - 10 проб, від 100 до 300 голів - 15 проб, більше 300 голів - 20 проб.

3.6. Санацію та дезінфекцію голубника проводять відповідно до вимог [Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва](#), затвердженої наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 20 червня 2007 року № 69, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 липня 2007 року за № 813/14080.

Крім того, дезінфекцію голубника допускається проводити шляхом аерозольної газациї з використанням однохлористого йоду з розрахунку 3 мл на 1 м³ площі голубника з додаванням 1 г алюмінієвих пудри або дроту на кожні 10 мл розчину. Експозиція при цьому має становити не менше 25-30 хв при вологості повітря у голубнику не менше 75%.

При виборі дезінфекційного засобу враховують, проти якого виду збудника хвороби він активний, його токсичність для голубів, корозійну активність.

Після механічної очистки кліток, інвентарю тощо допускається проводити їх знезараження вогнем паяльної лампи або газової горілки з дотриманням правил пожежної безпеки.

3.7. Профілактична дезінфекція проводиться щотижня, а у разі спалаху хвороби - відповідно до рекомендацій лікаря ветеринарної медицини. При цьому проводиться механічне очищення приміщення, обладнання та інвентарю з подальшою дезінфекцією. Забруднені місця мийуть гарячою водою або розчинами мийних засобів. При проведенні дезінфекції голубів видаляють з голубника або вживають заходів щодо унеможливлення потрапляння дезінфекційних розчинів на голубів, в корми і воду. Після проведення дезінфекції проводиться повторне миття годівниць та напувалок чистою водою.

Механічне очищення годівниць та миття напувалок проводяться щодня.

IV. Транспортування голубів

4.1. Транспортування голубів здійснюється відповідно до [Правил транспортування тварин](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 року № 1402, цих Вимог та за наявності відповідних ветеринарних документів, виданих державними інспекторами ветеринарної медицини, уповноваженими та ліцензованими лікарями ветеринарної медицини згідно з вимогами чинного законодавства.

4.2. Для транспортування голубів використовують спеціальні клітки відповідних розмірів: завдовжки 60-80 см, завширшки 40-60 см, заввишки 20-30 см (розміри кліток залежать від величини, кількості голубів та відстані, на яку їх перевозять).

4.3. Перед транспортуванням (до 12 годин) голубів годують і напувають. При більш тривалих подорожах голубів обов'язково забезпечують достатньою кількістю питної води і корму в дорозі.

4.4. У разі транспортування голубів для участі у виставках, спортивних змаганнях, ярмарках тощо при прибутті на місце призначення обов'язково проводяться лабораторні дослідження проб біоматеріалу голубів (кров, послід, клоачні змиви тощо) на наявність грипу, хвороби Ньюкасла, орнітозу, віспи птиці, туберкульозу, сальмонельозу та вжиття відповідних лікувально-профілактичних заходів.

V. Карантинування голубів

5.1. З метою попередження занесення інфекції з придбаними голубами їх утримують протягом 30 днів в окремому ізольованому карантинному приміщенні. Розмір такого приміщення визначається з розрахунку не менше 10% від загальної площі голубника.

5.2. Карантинні приміщення повинні бути забезпечені окремим інвентарем та окремими годівницями. Карантинне приміщення дозволяється використовувати для ізоляції хворих голубів та голубів, щодо яких існує підозра у їх захворюванні, за відсутності там інших птахів.

5.3. Дезінфекція карантинного приміщення проводиться щотижня і в кінці карантинування відповідно до [Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва](#), затвердженої наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 20 червня 2007 року № 69, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 липня 2007 року за № 813/14080.

VI. Правила безпеки для осіб, які утримують голубів чи працюють у птахогосподарствах, що утримують голубів, при проведенні ветеринарно-санітарних робіт

6.1. До роботи з хворими голубами або голубами, щодо яких існує підозра у їх захворюванні, не допускаються особи, які перенесли важкі захворювання, хворіють хронічними хворобами органів дихання або імунної системи, особи з ознаками будь-яких хвороб або нездужання, старші 65 або молодші 18 років, вагітні жінки.

6.2. Особи, які будуть працювати з дезінфекційними засобами в карантинних приміщеннях для догляду за хворими голубами або голубами, щодо яких існує підозра у їх захворюванні, обов'язково повинні дотримуватись правил особистої гігієни.

Для зазначених осіб в аптечках першої допомоги повинні бути розчини, що нейтралізують дію дезінфекційних засобів, та лікарські препарати для надання першої медичної допомоги при випадковому отруєнні їх дезінфекційними засобами.

6.3. При проведенні аерозольної дезінфекції та використанні препаратів, що подразнюють слизову оболонку очей та органів дихання, працювати необхідно тільки в

протигазах або респіраторах та захисних окулярах, а при контакті з концентрованими розчинами користуватися гумовими рукавичками.

6.4. Після проведення ветеринарно-санітарних робіт обличчя та руки необхідно вмити теплою водою з милом, руки продезінфікувати, а спецодяг і спецвзуття - також продезінфікувати або знищити.

6.5. Працівники птахогосподарств, які утримують голубів, повинні регулярно проходити медичний огляд відповідно до [Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 559, дотримуватися санітарного режиму птахогосподарства та правил особистої гігієни.

6.6. Серед працівників птахогосподарств, які утримують голубів, обов'язково проводиться роз'яснювальна робота щодо необхідності дотримання правил особистої гігієни.

6.7. Вживання їжі, а також куріння тютюнових виробів у птахогосподарствах, які утримують голубів, дозволяється тільки у спеціально відведених для цього місцях.

6.8. Працівники птахогосподарств забезпечуються необхідною кількістю дезінфекційних засобів, спецодягом та спецвзуттям.

6.9. При роботі з хворими голубами або голубами, щодо яких існує підозра у їх захворюванні, працівники птахогосподарств додатково забезпечуються респіраторами, милом, рушниками, антисептиками для рук, необхідними інструментами та посудом.

6.10. Працівники птахозабійних підприємств забезпечуються засобами індивідуального захисту (масками, спецодягом, засобами особистої гігієни).

Директор Департаменту тваринництва	А.А. Гетя
---	------------------